

ЯК ПОВОДИТИСЬ У СПІЛКУВАННІ З ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ

(ПАМ'ЯТКА ДЛЯ ПІДЛІТКІВ)

ДІЇ ПІДЛІТКІВ У РАЗІ:

1. ЗАТРИМАННЯ

Згідно з Кримінально-процесуальним кодексом України ніхто не може бути заарештованим інакше як на підставі судового рішення або санкції прокурора.

Пам'ятайте! Вас можуть затримати лише у визначених Законом випадках:

- коли ви скоїли правопорушення, за яке передбачена адміністративна відповідальність і має бути складений протокол, а у вас немає посвідчення особи і немає свідків, які могли б повідомити про вас необхідні дані;
- коли ви здійснюєте адміністративне правопорушення, до вас вичерпано всі інші заходи впливу, а ви не припиняєте своїх протиправних дій.

Адміністративне затримання не може тривати більше трьох годин, крім виняткових випадків, передбачених Законом України. Після з'ясування особи вас має бути звільнено.

Вас можуть також затримати за підозрою у вчиненні кримінального злочину:

- коли вас застали під час вчинення злочину або безпосередньо після його вчинення;
- коли очевидці, в тому числі потерпілі, прямо вкажуть, що саме ви вчинили злочин;
- коли на вас або на вашому одязі, при вас або у вашому житлі буде виявлено явні сліди злочину.

У разі наявності інших даних, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні злочину, її може бути затримано лише в тому разі, коли ця особа намагається втекти, або коли вона не має постійного місця проживання, або коли не встановлено особу підозрюваного.

Осіб, які вчинили дрібне хуліганство, злісну непокору законному розпорядженню або вимозі працівника міліції, народного дружинника, а також військовослужбовця чи образу їх, публічні заклики до невиконання вимог працівника міліції, може бути затримано до розгляду справи суддею або начальником (заступником начальника) органів внутрішніх справ. Про факт і місце затримання повідомляється родичам, адміністрації за місцем роботи або навчання.

При затриманні за підозрою у скоєнні злочину:

- а) вам мають роз'яснити ваші права, у тому числі право не свідчити проти себе чи своїх рідних, а також право мати захисника і зустріч з ним до першого допиту, про що має бути складений протокол;
- б) має бути складено протокол про ваше затримання як особи, що підозрюється у скоєнні злочину, із зазначенням підстав, мотивів, дня, години, року, місяця, місця затримання, ваших пояснень, а також часу складання протоколу про роз'яснення підозрюваному його прав;
- в) протягом двадцяти чотирьох годин орган дізнання, що здійснив затримання, має зробити письмове повідомлення прокурору, а також на вимогу прокурора подати йому матеріали, що стали підставою для затримання.

Протокол про роз'яснення прав затриманого, а також протокол затримання підписується особою, яка його склала, і затриманим.

Протягом сорока восьми годин з моменту одержання повідомлення про здійснення затримання прокурор зобов'язаний дати санкцію на взяття під варту або звільнення затриманого.

Про арешт підозрюваного або обвинуваченого і його місцеперебування слідчий зобов'язаний повідомити його батьків або іншого родича, а також сповістити за місцем його навчання або роботи.

Одразу після вашого затримання вимагайте захисника!

2. ДОПИТУ

Якщо підозрюваний був затриманий або до нього було обрано запобіжний захід у вигляді взяття під варту, його допит проводиться негайно, а при неможливості негайного допиту – не пізніше ніж через двадцять чотири години після затримання.

При допиті такого підозрюваного присутність захисника є обов'язковою, за винятком випадків, якщо підозрюваний відмовився від захисника.

Перед допитом підозрюваному має бути роз'яснено його права, а також повідомлено, у вчиненні якого злочину він підозрюється, про що робиться відмітка в протоколі його допиту.

При допиті підозрюваного, обвинуваченого, свідка і потерпілого, очній ставці, пред'явленні для впізнання, відтворенні обстановки і обставин події та при проведенні інших слідчих дій під час попереднього розслідування, а також при розгляді справи в суді може застосовуватися звукозапис.

УВАГА! При проведенні слідчих дій із застосуванням звукозапису про це повідомляються всі учасники слідчої дії до її початку.

Перед закінченням слідчої дії звукозапис повністю відтворюється учасникам цієї дії. Висловлені ними зауваження і доповнення до звукозапису заносяться на фонограму. Протокол слідчої дії, проведеної із застосуванням звукозапису, складається з додержанням правил Кримінально-процесуального кодексу України.

3. ОБШУКУ

Процедуру обшуку проводить слідчий (або правоохоронці з його санкції), але тільки тоді, коли має підстави припускати, що у вашій оселі заховано знаряддя злочину, речі та цінності, здобуті злочинним шляхом, а також інші предмети і документи, важливі для встановлення істини в справі.

Слідчий мусить підписати постанову про обшук, а прокурор - дати свою санкцію. Обшук, який потрібно проводити за присутності двох свідків (понятих), належить оформити протоколом.

Радимо вам пильно придивитись до понятих. Обов'язково перевірте їхні документи і відповідність їхніх паспортних даних тим даним, що внесено до протоколу.

«Досліджуючи» вашу оселю, правоохоронці зазвичай шукають валюту, цінності та документи, що свідчили б проти вас. Ось що вони можуть вилучити на законних підставах:

- предмети і документи, які мають значення для справи, тобто речові докази (знаряддя злочину);
- предмети зі слідами злочину; предмети, що були метою злочину; гроші, цінності та все інше майно (здобуте злочинним шляхом);
- цінності і майно, які вилучають для того, щоб забезпечити цивільний позов або можливу конфіскацію майна. Відібрати у вас таку власність можуть лише в тому разі, якщо підписано постанову, де вас визнано обвинуваченим або підозрюваним за порушеною кримінальною справою;
- предмети і документи, обіг яких заборонено законом (наркотики, зброя, бойові патрони та вибухівка тощо).

Усі предмети і документи перед вилученням обов'язково належить показати понятим, а також зазначити в протоколі обшуку або в доданому до нього описі.

Правоохоронець, який проводив особистий обшук, мусить попередити всіх присутніх, що вони не мають права розголошувати виявлені під час цієї процедури обставини особистого життя обшукуваного.

Якщо вам не вдалося уникнути затримання, обшуку, допиту, варто спробувати зробити все, аби ці процедури пройшли якомога спокійніше і законним чином. Не варто конфліктувати з працівниками правоохоронних органів, які виконують слідчі дії, але потрібно показати їм, що ви знаєте свої права, обізнані з основними процедурами проведення слідчих дій, переконані у своїй правоті і хочете лише одного – дотримання законності.